

Klimatscreening av kyrkomiljöer i Lund stift – en väg framåt i arbetet med klimatanpassning

”Klimatkrisen är sannolikt den största gemensamma utmaningen som mänskligheten någonsin stått inför” (utdrag ur Biskopsbrev om klimatet, 2019)

Inledning

Klimatkrisen är omfattande, snabb och saknar i många fall motstycke. Redan idag märker vi av hur klimatet förändrats i Sverige och risken för att mer extrema väderhändelser ska inträffa i framtiden väntas öka.

För att våra kyrkomiljöer ska bli mer motståndskraftiga mot klimatförändringarna behöver vi arbeta med klimatanpassning. Klimatanpassning handlar om att rusta samhällen för de nya utmaningar som en ökad uppvärmning ger. Inom Svenska kyrkan kan det till exempel innebära att plantera nya grödor som klarar torka, skapa bättre skydd mot översvämningar och/eller se över beredskapsrutiner och information. Helt enkelt hitta nya banor för att skydda våra kyrkomiljöer och göra dem mer redo för en framtid med ett förändrat klimat.

Barnperspektivet

Klimatanpassning är en del i arbetet med hållbar utveckling. Hållbarhet handlar om att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Klimatanpassning handlar alltså även om nästa generation, barnen. Genom att integrera klimatanpassning i hållbarhetsarbetet tar kyrkan ansvar så att barnen kan fortsätta ta del av kyrkomiljöer i framtiden.

Svenska kyrkans färdplan för klimatet

Det finns en viss medvetenhet om hur klimatförändringarna påverkar våra kyrkomiljöer, men kunskaperna hur vi ska skydda, förvalta och bruka våra kyrkomiljöer i ett förändrat klimat behöver höjas. I Svenska kyrkans färdplan för klimatet handlar ett av de åtta målområden om klimatanpassning, se nedan.

Mål 7 - Klimatanpassning och krisberedskap

Svenska kyrkan är viktig för många, inte minst i krissituationer. Svenska kyrkan ingår i Sveriges totalförsvar och måste således fungera även under höjd beredskap och krissituationer. Klimatrelaterade händelser som översvämningar och värmeböljor kan utgöra kriser som ökar risken för skadlig påverkan på Svenska kyrkans kulturarv, kyrkogårdar, kyrkor och andra byggnader. De riskerar även i längden att påverka Svenska kyrkans möjlighet att utföra sitt grundläggande uppdrag.

Det finns olika lokala förutsättningar och möjligheter i arbetet med klimatanpassning. Lokalförsörjningsplaner är ett verktyg för att förebygga negativa effekter. Det är ett privilegium att ha möjligheten att kunna förebygga att verksamhet drabbas av klimatförändringar. En möjlighet som de som redan drabbas hårt av klimatförändringarna oftast inte har. Svenska kyrkan ska lyfta rättvisaspekten i sammanhang kopplat till sitt eget arbete med klimatanpassning. Rättvisefrågan har lokala, regionala, nationella och globala dimensioner.

Till och med 2027 ska:

- 7.1 samtliga kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser som är skyddade enligt kulturmiljölagen vara utredda för hur de påverkas av klimatförändringens effekter.
- 7.2 en samverkan och utbildning inom klimatanpassning vara etablerad och användas av Svenska kyrkans anställda och förtroendevalda.
- 7.3 det finnas beredskap och förmåga att bemöta fysiska, psykiska och existentiella behov vid både akuta och smygande kriser, orsakade av extrema väderhändelser eller ett förändrat klimat.
- 7.4 begravningsverksamheten vara fortsatt säkrad under väderrelaterade händelser.
- 7.5 rättvisaspekten synliggörs i arbetet med klimatanpassning.

Ur Svenska kyrkans färdplan för klimatet, andra etappen - [Svenska kyrkans färdplan för klimatet, uppdaterad 2024](#)

Klimatscreening

För att ta reda på hur klimatförändringarna kan påverka en fastighet kan en klimatscreening göras. Screeningen ger en indikation på hur mycket klimatet förändras och vilka klimatrisker som är mest relevanta att arbeta vidare med. Exempelvis undersöks i en screening hur mycket varmare det blir, hur luftfuktigheten ändras och hur skyfall kan påverka en fastighet och vad detta kan ge för oönskade effekter.

I Lunds stift har klimatscreeningar gjorts på 19 fastigheter. Merparten av fastigheterna var i Malmö och Trelleborg, ytterligare två fastigheter i Kristianstad samt en fastighet i Ronneby och i Elleholm. Klimatscreeningarna gjordes under 2023 av SMHI och de tre rapporter som togs fram finns med som bilagor till den här rapporten. I rapporterna finns en utförlig beskrivning av vad klimatscreening är, samtliga resultat och förslag på generella klimatanpassningsåtgärder.

Syftet med den här rapporten var att kortfattat sammanställa resultaten från SMHI:s rapporter, dela erfarenheter och reflektioner samt ge församlingarna en liten guide i hur klimatscreeningar kan användas för att komma i gång eller vidare i sitt klimatanpassningsarbete.

Utöver rapporterna från SMHI har kompletterande information i den här rapporten även hämtats från SMHI:s klimatanpassningsportal, Länsstyrelsen Norrbotten, Riksantikvarieämbetet, Boverket och Svenska kyrkans e-learning om klimatanpassning.

År 2050 - Varmare, torrare och blötare

Som rubriken antyder så går vi mot ett varmare, torrare och blötare klimat mot mitten av seklet. Det här framkommer tydligt i rapporterna från SMHI där ett flertal så kallade klimatindikatorer studerats och hur dessa ändras till år 2050. Det är tydligt att årsmedeltemperaturen och fuktigheten ökar rejält, vegetationsperioden blir betydligt längre och risken för skyfall ökar.

I tabellen nedan beskrivs hur klimatet förändras utifrån det varmare, torrare och blötare perspektivet och hur kyrkomiljöer kan påverkas.

Tabell 1 visar en sammanställning över klimatet år 2050 och eventuell påverkan på kyrkomiljöer

Klimatet år 2050		Påverkan på kyrkomiljöer
Varmare	Årsmedeltemperaturen ökar rejält och det blir varmare året runt. Den största temperaturökningen väntas ske under månaderna december – februari.	<ul style="list-style-type: none"> • Minskat uppvärmningsbehov under vintern. • Ökat behov av kylning av fastigheter under sommaren. • Ökad risk för mikrobiell påväxt på fasader och angrepp av skadedjur. • Kan innebära en negativ påverkan på människors hälsa och påverka arbetsmiljön.
	Växtsäsongen förlängs och täcker stora delar av året.	<ul style="list-style-type: none"> • Ökat behov av skötsel av grönytor på kyrkogårdar och trädgårdar • Ökad risk för igenväxning vid gröna anläggningar. • Ökad risk för sjukdomar och skadeinsekter.

Torrare	<p>Långvariga värmeböljor blir vanligare med marktorka som följd. Antal dagar med högsommarvärme (över 25 °C) kan överstiga en månad. I nordöstra Skåne och Blekinge väntas perioden bli något längre.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stor negativ påverkan på växtligheten och kan även resultera i vattenbrist. • Marktorka kan påverka marken på fastigheten och bland annat leda till sänkning av grundvattennivå, sättningar och sprickor i fasad. • Längre och mer frekventa värmeböljor kan innebära en negativ påverkan på människors hälsa och påverka arbetsmiljön. • Ett utökat behov av fuktreglering av inomhusklimatet för att undvika materialskador i inredning och inventarier. • Ökad risk för ett torrare inomhusklimat kan påverka inventarier inredning och byggmaterial negativt (ex. trä, orgel och tyger).
Blötare	<p>Risk för mer intensiva skyfall och långvariga regn ökar. Översvämning kan bli vanligare.</p> <p>I tabell 3 ges en sammanfattning av hur varje fastighet kan komma att påverkas av översvämning till följd av skyfall.</p> <p>I ett varmare och blötare klimat kommer fuktigheten att öka rejält.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vid återkommande vatten/fukt i en fastighet ökar risken för skador. • Ökad risk för dålig lukt, mögel, röta och bakterier i träkonstruktioner. • Ökad risk för korrosion och rost i metaller och natursten. • Ökade problem med mögel, röta och dåligt inomhusklimat. • Ökad fuktighet kan påverka inventarier inredning och byggmaterial negativt (ex. trä, orgel, tyger). • Ökad fukttilförsel på kallare ytor, till exempel vid husgrunder och uppe på vindar, kan leda till fuktskador på byggnad och inventarier.

Översvämning

I ett varmare klimat väntas risken för översvämningar öka. Det beror på att det blir vanligare med långvariga regn under hösten och vintern, mer intensiva skyfall under sommaren och extrema havsvattenstånd. För att undersöka hur varje fastighet kan påverkas av kort intensivt regn (skyfall) gjorde SMHI en analys av lågpunkter och rinnvägar för utvalda fastigheter i Lunds stift. I tabell 2 förklaras vad de här begreppen betyder, samt vad ett 200-års flöde är.

Samtliga analyser presenteras i de bifogade rapporterna och visar ett scenario för år 2050, då skyfallen väntas vara mer intensiva. Resultaten bör tolkas med en viss försiktighet och förståelse att scenarierna kan ändras. Men, även fast vi inte vet exakt hur framtidens klimat kan påverka kyrkomiljöer kan underlaget ändå vara ett mervärde i arbetet med klimatanpassning.

Tabell 2: Förklaring av begrepp som används i SMHI:s rapport

- En lågpunkt är ett instängt och/eller låglänt område som vid ett kraftigt regn kan bli vattenfyllt. Vid kartering av lågpunkter tas inte hänsyn till markförhållanden eller dräneringssystem. Det är enbart en topografisk kartering.
-
- En rinnväg visar vilka vägar som regnvattnet tar i terrängen vid kraftigt regn.
-
- Ett 200-års flöde visar vilka områden som sätts under vatten vid en översvämning som statistiskt sett inträffar 1 gång på 200 år.

För att visa hur man kan resonera kring en analys av lågpunkter och rinnvägar ges ett exempel från en fastighet i Trelleborgs pastorat (bild 1). På tomten ligger två byggnader; S:t Nicolai kyrka och församlingshemmet. Det blå fältet visar var vatten kan bli stående vid ett kraftigt regn och rinnvägarna är märkta med linjer.

Enligt det här scenariot påverkas inte S:t Nicolai kyrka vid kraftigt regn. Däremot står församlingshemmet i närheten av en stor rinnväg som samlar vatten från ett stort område norr om fastigheten. Runt byggnaden finns även stora lågpunkter som har maximalt djup på ungefär 0,5 meter. Enligt det här scenariot kan byggnaderna därmed bli signifikant påverkade vid kraftigt regn.

Utifrån det här scenariot kan det vara intressant att undersöka hur nuläget ser ut. Har det förekommit problem med översvämning eller fukt vid kontorsbyggnaderna? Och hur ser förutsättningar ut för att hantera ett intensivt skyfall framöver? Finns det en källare och i så fall inventarier som är fuktkänsliga? Hur ser marken ut där vatten riskerar att bli stående? Finns det objekt som är värdefulla? Kan träd planteras för att hjälpa till att ta upp vattnet? Dessa är några frågor som kan ställas för att undersöka hur förutsättningarna ser ut för att hantera ett blötare klimat. Det är viktigt att inte enbart koncentrera sig på detaljer utan snarare se analysen ur ett större perspektiv. Det också viktigt att fundera kring områden där analysen inte visar några problem, exempelvis som vid S:t Nicolai kyrka. Även här kan det vara bra att ta reda på om problem med fukt/översvämning förekommit.

En ytterligare aspekt som behöver beaktas när det kommer till risk för översvämning vid ett skyfall på en fastighet är vem som ansvarar för att dagvatten tas om hand (regleras bland annat genom Lagen om allmänna vattentjänster, Plan- och bygglagen och Miljöbalken). Det är fastighetsägarens ansvar att ta hand om dagvatten på sin egen fastighet, medan kommunen ansvarar för det offentliga systemet för dagvatten, det vill säga dagvattenledningar och brunnar. Vid allvarliga översvämningar kan ansvar och åtgärder också involvera andra aktörer som statliga myndigheter eller vattenmyndigheter. Efter att en klimatscreening är gjord bör en kontakt tas med kommunen för att reda ut ansvarsförhållanden och för att samverka i frågan.

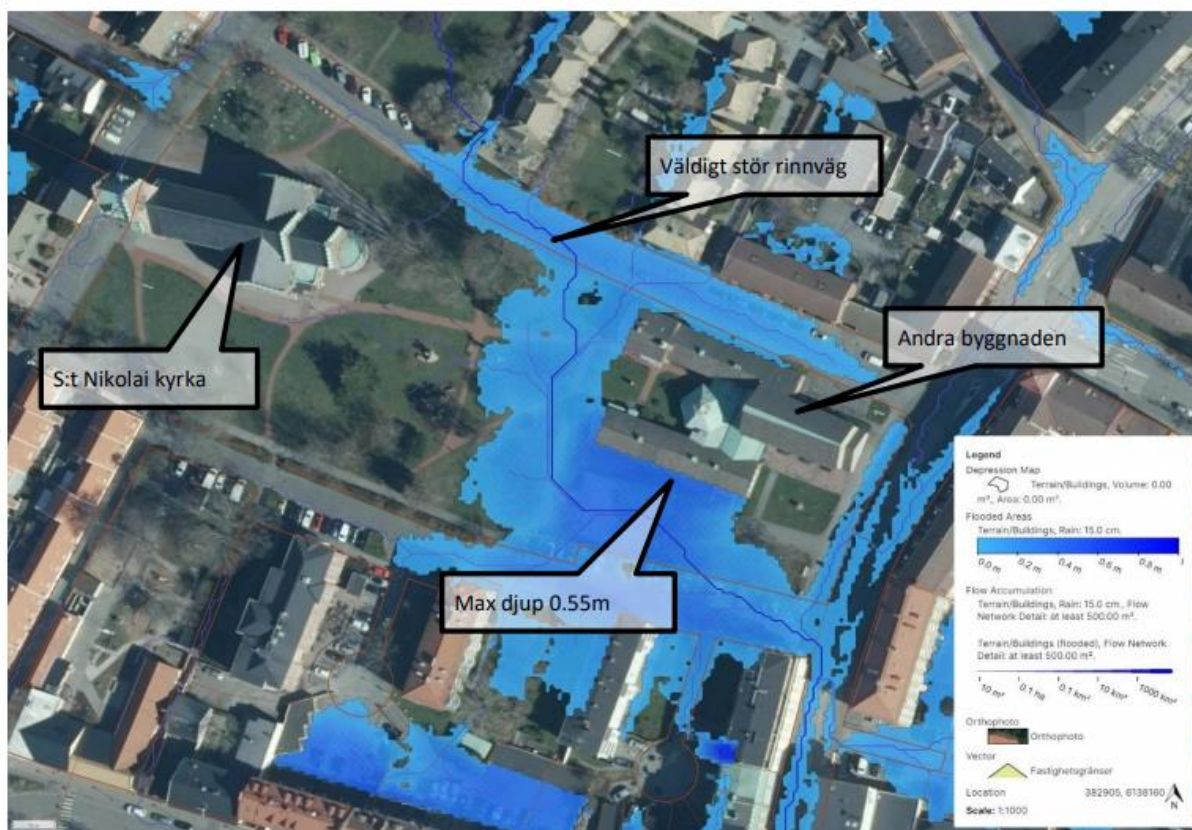

Bild 1 visar en lågpunktskartering över S:t Nikolai kyrka och församlingshemmet (andra byggnaden) i Trelleborgs församling.

I tabell 3 ges en kort sammanfattning av risken för översvämning vid varje analyserad fastighet ur ett 2050-perspektiv. En utförligare beskrivning samt kartunderlag finns i SMHI:s rapporter. Om en fastighet berörs av lågpunkter och rinnvägar rekommenderas en vidare utredning, särskilt om det finns objekt av intresse inom fastigheten.

Tabell 3 visar en sammanställning över risken för framtida översvämningssproblem vid de fastigheter som undersökts i Lunds stift.

Fastighet	Risk för översvämning – år 2050
Bilaga a – Lunds stift	
Elleholms kyrka	Mörrumsån kan svämma över vid ett 200-års flöde och påverka den södra delen av kyrkogården. Kyrkan ligger i ett område som karterats med förutsättningar för skred, då jordarten vid kyrkan är isälvsediment och sand och marklutningen är så pass stor att det kan föreligga en skredrisk. Vidare utredning krävs.
Heliga Kors kyrka, Ronneby	Inga identifierade översvämningssrisker.
Heliga Trefaldighets kyrka, Kristianstad	Två rinnvägar berör kyrkan där framför allt kyrkans norra sida påverkas vid kraftig nederbörd.

Norra Åsums kyrka, Kristianstad	Norr om kyrkan går en rinnväg och här kan vatten kan bli stående vid kraftigt regn. Området är också lägre beläget. Även delar av den södra och västra delen av kyrkogården omfattas av en relativt stor lågpunkt som vid långvarigt regn kan bli översvämmat.
Bilaga b - Malmö pastorat	
Fosie kyrka, kyrkogård och församlingshem, Malmö	Fastigheterna berörs av mindre rinnvägar, men dessa bedöms inte orsaka några översvämningsrelaterade problem.
Gamla kyrkogården, Malmö	Vid extremt havsvattenstånd finns det risk att fastigheten påverkas av översvämning vid, då vatten kan tränga upp i Södraförstadskanalen.
Heliga Trefaldighetskyrkan, Malmö	En större rinnväg går väster om fastigheten längs med Trelleborgsvägen vilken kan försvåra framkomligheten till kyrkan vid kraftigt regn. En liten lågpunkt, möjligen i form av en källartrappa, berör kyrkobyggnaden. För att kunna avfärda risk för översvämning rekommenderas att platsspecifika förutsättningar vid byggnaden undersöks.
Husie kyrka, Malmö	Det finns en liten byggnad på kyrkogården som berörs av en lågpunkt. Vattnet rinner dock bort från fastigheten och risk för påverkan vid kraftigt regn bedöms som liten.
Kirsebergs kyrka, Malmö	Runt kyrkan finns tre områden som är lägre belägna och kan bli vattenfyllda vid kraftigt regn. Det går dock inga rinnvägar mot dessa områden, men då en av dessa angränsar mot församlingshemmet bör en utredning göras för att utesluta risk för översvämning vid kraftigt regn.
Kyrkans hus (Nicolaigården), Malmö	Kyrkans hus träffas av några mindre rinnvägar och berörs av en lågpunkt. För att bekräfta eller avfärda risk för översvämningsrelaterad påverkan behöver platsspecifika förutsättningar undersökas närmare.
S:t Matteus kyrka, Malmö	Inga identifierade översvämningsrisker.
S:t Pauli kyrka, Malmö	Inga identifierade översvämningsrisker.
S:t Petri kyrka, Malmö	S:t Petri kyrka berörs av en lågpunkt och två mindre rinnvägar som löper längs med den norra och södra delen av kyrkan. För att bekräfta eller avfärda risk för översvämningsrelaterad påverkan vid kraftiga regn behöver platsspecifika förutsättningar undersökas närmare.
Södra Sallerups kyrka, Malmö	Den södra delen av kyrkogården angränsar till ett större låglänt område som brer ut sig över en åker. Här kan gravplatserna bli stående i vatten efter ett kraftigt regn. En rinnväg löper även över kyrkogården, vilket kan skapa problem vid stora regnmängder.
Tygelsjö och Västra Klagstorps församlingshem, Malmö	Församlingshemmet och två mindre byggnader i den södra delen av fastigheten träffas av mindre rinnvägar. Här rekommenderas att det säkerställs att avrinning sker från, och inte mot, dessa byggnader.
Östra kyrkogården, Malmö	Östra kyrkogården består av flera fastigheter där flertal berörs av större rinnvägar och utbredda lågpunktsområden. Det är framför allt fastighet 4:72, 170:2 och 170:3 som är lägre belägna och vid kraftigt regn bedöms finnas risk att gravplatser temporärt kan bli stående under regn. På fastighet 4:72 ligger även kontor och verkstad där flera rinnvägar går.
Bilaga c - Trelleborgs församling	
Norra kyrkogården och kapellet, Trelleborg	På östra och västra sidan av kapellet finns två lågpunkter som kan bli översvämmade vid kraftigt regn. Lågpunkter finns även runt en mindre grupp byggnader i östra delen av området. Det går även en större rinnväg genom kyrkogården.
S:t Nicolai kyrka, Trelleborg	Byggnaderna som tillhör Trelleborgs församling ligger i närheten av en stor rinnväg. Därmed finns det risk att byggnaderna kan bli påverkade vid kraftigt regn.

Västra kyrkogård,
Trelleborg

I den sydöstra delen av kyrkogården finns ett lågpunktsområde som kan bli översvämmat vid kraftigt regn. Vid extrema havsvattenstånd kan även delar av fastigheten påverkas.

Påbörja arbetet med klimatanpassning

De beslut vi tar idag kan få konsekvenser som sträcker sig en lång tid framöver. Resultatet från klimatscreeningarna kan därför fungera som en grund för ett långsiktigt klimatanpassningsarbete. Genom klimatscreeningarna kan klimatrisker synliggöras och utgöra ett arbete med att förebygga skador på till exempel kyrkor och begravningsplatser, minska hälsorisker, samt bidra till att långsiktigt hålla nere kostnader.

Nedan visas en checklista som kan användas för att arbeta vidare med klimatscreeningarna.

CHECKLISTA

1. Samtala kring resultaten

För att få till ett långsiktigt klimatanpassningsarbete är det viktigt att påbörja ett samtal kring resultaten från klimatscreeningarna. Ett första steg kan vara att presentera resultaten för kyrkorådet och relevanta ledningsgrupper. Att exempelvis visa resultaten över hur fastigheter riskerar översvämmas är ett konkret material att utgå från. Det här kan leda till givande diskussioner och öka medvetandet om de pågående klimatförändringarna och hur kyrkomiljöer kan påverkas. Att börja samtala om resultaten är alltså ett sätt att få klimatanpassning upp på agendan och arbetet i rullning.

2. Digital utbildning i klimatanpassning

Att visa resultaten från klimatscreeningen är ett bra första steg, men för många kan begreppet klimatanpassning vara otydligt. Vad är klimatanpassning och vad innebär det att klimatanpassa kyrkomiljöer? Det här kan vara frågor som dyker upp. För att öka kunskapen om vad klimatanpassning är har Svenska kyrkan tagit fram en digital utbildning som handlar om klimatrisker och vad de innebär. I utbildningen ges exempel på hur församlingar arbetat med klimatanpassning, där bland annat Arvika pastorat berättar hur de hanterat översvämningar och hur de samverkar med räddningstjänst och kommun vilket är inspirerande.

Det kan vara lämpligt att fundera över vilka medarbetare som kan behöva mer kompetens inom klimatanpassning och gärna föreslå att utbildningen genomförs tillsammans för att kunna diskutera hur förutsättningarna ser ut i sin församling.

Utbildningen finns på Kornets Hållbarhetssida och länken till utbildningen är följande:
[Klimatanpassning](#)

3. Se över rekommenderade åtgärder och börja med lågt hängande frukter

I nästa steg kan det vara bra att se över de rekommenderade åtgärder som SMHI tagit fram. Samtliga åtgärder redovisas i rapporterna, ett urval visas i tabellen nedan.

Att ta tag i klimatanpassningsåtgärder kan kännas överväldigande. Därför kan det vara bra att börja med åtgärder som är **enkla**, till exempel åtgärder som är organisatoriska och informativa.

Flera av åtgärderna i tabellen nedan handlar om att **undersöka/ta reda på mer information** vilket kan vara en enkel start för att komma i gång i sitt klimatanpassningsarbete. Ofta finns det mycket erfarenhet att hämta inom en församling/kyrkogårdsförvaltning som kan vara behjälplig. Genom att ställa frågor till exempelvis personal som arbetar på kyrkogårdar och inom fastighet kan många frågor besvaras. Exempelvis om det förekommit problem med översvämningar, fukt och hur inomhusmiljöer upplevts under varma sommardagar och om åtgärder gjorts. Om problem förekommit som inte åtgärdats, så är det troligtvis problem som kommer bli betydligt större i framtiden. Det är också viktigt att **dokumentera** vad som hänt och vad som gjorts i sitt klimatanpassningsarbete.

Det är även lämpligt att ta kontakt med kommunen för att diskutera samverkan vid exempelvis översvämningar. Det kan också vara bra att se över sin organisations **krisberedskap** och om beredskapsrutiner finns eller behöver uppdateras.

Flera av fastigheterna som undersökts i det här projektet berörs av lågpunkter och rinnvägar och här rekommenderas en vidare utredning. Att börja med att undersöka/ta reda på mer information kan vara en lämplig start.

I tabell 4 ges exempel på klimatanpassningsåtgärder kopplat till ett varmare, torrare och blötare klimat.

Tabell 4 visar förslag på klimatanpassningsåtgärder.

Förslag på åtgärder	
Varmare och torrare	<ul style="list-style-type: none"> • Gör en inventering av inventarier som kan vara känsliga för temperaturförändringar. • Se till att förebyggande fastighetsunderhåll i enlighet med vård- och underhålls plan genomförs och se över åtgärder för att förbättra skalskydd. • Gör en analys av byggnadskonstruktioner och vilka materialtyper som kan vara extra känsliga för skador eller förändringar av en viss typ. • Undersök behov av installation av ventilation- och kylsystem. • Undersök hur ett förändrat behov av skötsel på kyrkogårdar och trädgårdar kan se ut framöver. • Undersök vilka växtarter som trivs i ett varmare och torrare klimat. • Undersök behovet att förlägga förrättningar på tider med lägre temperaturer under sommaren. Även personal som arbetar utomhus, till exempel inom kyrkogårdsförvaltningen, kan också behöva förlägga sitt arbete under andra tider på dygnet eller ha tillgång till svalka.
Blötare	<ul style="list-style-type: none"> • Gör platsbesök för att undersöka var vattnet tar vägen, både rinnvägar och lågpunkter som riskerar att orsaka översvämning vid ett skyfall/långvarigt regn. • Undersök sårbarhet för översvämning, exempelvis förekomst av källarvåning, lågt belägna fönster och andra öppningar i byggnaderna, översyn av känsliga inventariers placering etc. Detta för att förstå om den möjliga risken utgör en faktisk risk. • Anpassning av vård- och underhållsplan, inför systematisk övervakning för att upptäcka och analysera effekter vid ökad fuktbelastning. Utse även ansvarig för detta. • Gör en översyn av beredskapsrutiner. Ha beredskap för när något händer. • Se till att organisationen känner till framtagna beredskapsrutiner. • Gör en undersökning av vilka tekniska och/eller ekosystembaserade åtgärder som skulle vara möjliga på platsen. • Ta vara på regnvatten till bevattning.

Bilagor

Bilaga a, Lunds stifts klimatscreening

Bilaga b, Malmö pastorats klimatscreening

Bilaga c, Trelleborgs församlings klimatscreening

Den här rapporten är framtagen av Anna Krahner som är hållbarhetsstrateg på Malmö pastorat. Rapporterna från SMHI har finansierats genom kyrkoantikvarisk ersättning. I projektgruppen har även Lunds stift miljö- och klimatstrateg Mimmi Bissmont och stiftsantikvarie Heikki Ranta ingått.

Kontaktpersoner:

anna.krahner@svenskakyrkan.se

mimmi.bissmont@svenskakyrkan.se

heikki.ranta@svenskakyrkan.se